

Логінова М. В.,
викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції
Цапович В. А.,
курсант
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОГАЛИН ТА КОЛІЗІЙ В ЧИННОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Варто почати з того, що в наш час однією з найактуальніших правових проблем була і залишається проблема наявності лазівок у державному законодавстві, адже, незважаючи на всі законодавчі зусилля нашої країни, подолати всі недоліки просто неможливо, що пов'язано з постійним розвитком суспільства та еволюцією принципів і обставин застосування відповідних стандартів.

Слід зазначити, що усунути прогалини в цивільному законодавстві можна кількома способами:

- усунути недоліки без внесення змін до нормативно-правових актів;
- прийняття нових нормативно-правових актів (внесення змін до чинних нормативно-правових актів).

– Слід також згадати про такий важливий засіб заповнення прогалин у цивільному законодавстві, як аналогія із законом та аналогія права (що закріплено у ст. 8 ЦК України). У цьому випадку можливе застосування аналогії закону за таких умов:

- відносини є цивільними (ст. 1 ЦКУ);
- ці суспільні відносини не врегульовані нормами цивільного законодавства;
- чи існують норми, що регулюють відносини подібного змісту [1, с. 8].

У разі неможливості застосувати аналогію закону, варто звернутися до норми, визначеної статтею 3 ЦК України щодо застосування правової аналогії, яка можлива за таких умов:

- відносини виникають у сфері цивільного законодавства;
- ці відносини не регулюються цивільним законодавством;
- відсутні норми, що регулюють подібні цивільні відносини.

Слід також згадати такий спосіб заповнення прогалин, як субсидіарне застосування правил. При цьому суд може послатися на норми відповідної галузі права. Інструкція щодо використання цього методу міститься в ст. 9 ЦК України та в цілому впливає із сутності цивільних правовідносин [2, с. 11].

Іншим способом заповнення прогалин у цивільному праві є роз'яснення Верховного суду про правильне застосування законодавства. Хоча постанови пленумів даного суду формально є лише тлумаченням і роз'ясненням цивільного права, вони також є своєрідним джерелом права.

Таким чином, шляхи заповнення прогалин у цивільному законодавстві без прийняття нових нормативно-правових актів можливі у таких формах:

- використання правової аналогії та аналогії закону;
- субсидіарне застосування норм у відповідній правовій сфері;
- офіційне тлумачення норм цивільного права судовими органами.

Варто також розглянути можливість розширеного тлумачення поняття «цивільне законодавство», виходячи із системного тлумачення назви та змісту положень глави першої ЦК України, в якій форми законодавчих актів встановлюються як «цивільне законодавство», яке включає не лише акти цивільного законодавства, а й інші види загальнообов'язкових норм і правил у цій сфері (у розділі 1 ЦК України під назвою «Цивільне законодавство України», а також акти цивільного законодавства, договори та також згадуються звичаї). При такому широкому розумінні терміну «цивільне законодавство» функції правових норм виконують також договори та звичаї, що покликані компенсувати неповний спектр цивільного регулювання [3, с. 14].

Згідно ч. 1 ст. 8 Цивільного кодексу України правова аналогія може виникати, коли цивільні правовідносини не врегульовані цивільно-правовими актами або договором, після того як їх відносини врегульовано договором, їх сторони не можуть вдатися до аналогії, оскільки їх домовленістю усуває для них таку можливість.

Так, відповідно до статті 6 Цивільного кодексу України цивільно-правовий договір є засобом усунення можливості виникнення прогалин у цивільному законодавстві, та в разі необхідності їх заповнення щодо певних правовідносин. Зважаючи на це, можна сказати, що в ідеалі ЦК України має дозволити вирішити ці проблеми без прийняття нових законів і «заповнення прогалин» за допомогою аналогій тощо.

У цьому випадку можна зробити висновок, що вирішення та повне усунення недоліків без створення нових нормативно-правових актів характерне для цивільного законодавства багатьох європейських країн, є більш перспективним прийомом і відображає демократичні принципи життя суспільства та сутність європейського приватного права. А для України воно стає актуальним насамперед у контексті правового узгодження з європейським приватним правом та законодавством ЄС.

Список використаних джерел:

1. Матат Ю. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання в юридичній практиці: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2013. 20 с.
2. Колотова О. Прогалини у праві та шляхи їх подолання: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2010. 19 с.
3. Клім С. Аналогія закону в цивільному праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03.